

GJESTEN SJUR HARBY

– Vi må ta oss sammen!

Sjur Harby (45) blåser i nesa og knurrer i salaten. Hva er årsaken til dette voldsomme engasjement?

remi laakso

95978179 • rla@h-a.no

Kan det virkelig være nødvendig å ta så på veg? Er det ikke tid for hygge? Nå har vi, de sanne norske sosialdemokrater stått på, ja, rett ut sagt bygd landet, akkurat som vi fikk beskjed om – og da må det da være rimelig å kunne høste litt; åpne noen kjøpesenter, handle litt ræl... Ja, da må en jo kunne ofre lite grann, det må da også slike som Sjur Harby forstå. Vi kan ikke ta vare på alt; Jernbanecafeen, Sickels, Hamar stadion...

Skjønner ikke mannen at det koster å ta vare på alt dette gamle? At det er svindyrt, at det handler om kroner? Og, det er bryderi!

NEI DA, ABSOLUTT IKKE. Harby, arkeolog og kulturhistoriker, lar seg slett ikke roe ned, der han er invitert til pennefektning over en kyllingsalat hos kroverten Hai ved Restaurant Valuta i Kunstbanken i Hamar.

Vil du snakke om Hamar og kulturarv, så lar Sjur Harby seg raskt rive med, for å si det sann.

– Vangsvegen, fra E6 og inn mot sentrum, er begredelig. Ja, en sammenhengende katastrofe. Det er som å sette søppelkassen uten lokk i inngangspartiet til sitt eget hus, sier Sjur Harby.

– Det nye Briskeby stadion er på sin måte et monument, et tidsbilde fra den gang alt raknet, sier vår gjest.

– Vi har verdens flotteste jernbanerestaurant, men vi har låst døra.

DETTE SKULLE JO EGENTLIG være en hyggestund, en prat, et lørdagsintervju – og det begynte jo så trivelig, det hele, der vi bestilte litt vann og salat. Vi skulle snakke om kokebøkernes norske mødre, vanguardene Hanna Winsnes og Henriette Schönberg Erken, ja, denne helga er det jo også Kokebokens dag og Harby og undertegnede skulle snakke litt om kulturarv og slikt.

Det var det vi skulle.

Og kanskje ta en god kopp kaffe.

Og jeg hadde tatt med et eksemplar av *Stor Kokebok*, for å avbilde denne sammen med nettopp Sjur Harby.

Hamarsingene Harby, kjent for sin harde kamp for Bøndenes Hus, *Bøndesen*, i Løten, kjent gjennom sine kronikker i HA, kjent som Riksantikvarens mann gjennom ti år, og etter hvert kjent gjennom sitt eget rådgivningsfirma Disen Kolonial og sine seminarer, Breidablikkseminarene.

Vi skulle gjøre et klassisk, rolig, helt ufarlig lørdagsintervju i Hedmarkens stødige tempo...

Og så tok det litt av, det hele, da vi tullet oss til å snakke om verdier og identitet og Harbys egen hjemby, Hamar, og hvordan det sto til med det hele, i nettopp Hamar.

MEN ALLER FØRST snakket vi altså om Winsnes og Schönberg Erken, og denne journalisten spurte om verdien av de nye prosjekter ved Åker Gård og Senter for mat og måltid?

– På Hedmarken har det alltid dreid seg om matproduksjon. Og Åker Gård er en av de mest sentrale gårdene i distriktet, historisk sett og viktigst sett. Da Åker Gård først kom på salg, så var det viktig for offentligheten å sikre seg gården. Geografisk sett ligger det perfekt til når det gjelder formidlingsvirksomhet; midt i Norges spiskammer, med tradisjonene fra Winsnes og Schönberg Erken i nærheten...

Og dessuten:

– Åker Gård er stor nok til at man kan gjøre noe morsomt... Og nå må vi gi tilbake status til yrkene innen mat, og det er igjen interessant med lokal mat og det er en oppblomstrende gårdsturisme..., ja, hvordan lærer man egentlig å være vertskap når man har vært gardbruker hele livet? Og hva er økologisk mat, egentlig? Og husstelskolen på Stabekk er borte, den type utdannelse finnes ikke lenger. Og det er her prosjektet med Åker Gård kommer inn.

Sier Sjur Harby.

Og for ordens skyld:

Det hører med til denne historien at Harby faktisk har jobbet et års tid med ideen for Senter for mat og måltid på Åker Gård, som ansatt i Åker Gård-prosjektet, og han kjenner derfor svært godt til hele prosjektet – og han mener det, oppriktig, at prosjektet på Åker Gård kan være et godt bidrag når det gjelder både kompetanse, bevisstgjøring og opplæring.

SCHÖNBERG ERKENS VEG, eller gate, eller plass, for den saks skyld, bør finnes på Hamar, mener han.

– Det har hun gjort seg fortjent til gjennom sin innsats for samfunnet og sin uegennyttige innsats, en innsats som hadde avgjørende betydning for folk i lokalmiljøet. Ja, og det er jo slike mennesker man kaller opp gater og plasser etter.

– Hva slags nytte har vi av kokebøkernes norske mødre i dag?

– Jeg selv leser Erken mer med kulturhistoriske øyne. – Og det betyr?

Det handler om å reparere Hamar!

SJUR HARBY

1978: Jernbanerestauranten slik den så ut i 1978.

FOTO: JAN HAUG, HEDMARKSMUSEETS FOTOAV

POPULÆR: Sichelgården med Sickels Konditori var et meget populært serveringssted i Hamar.

FOTO: HA

NAVN: SJUR HARBY

FØDT: 27.11.63

OPPVOKST: Hamar

BOR: Oslo

YRKE: Utdannet arkeolog, kulturhistoriker

FAMILIE: Kjæreste

HOBBY: Hagebruk

AKTUELL: Kokebokens dag arrangeres på Åker Gård i Hamar, i bygda til kokebøkernes norske mødre – Hanna Winsnes og Henriette Schönberg Erken.

– For meg så er nok innledningene morsommere enn selve oppskriftene, men jeg tar meg alltid i å undre..., alle disse ingrediensene, hvordan kom varene fram? Ja, det forteller jo litt om transporten også den gang.

– Forresten, så bør jo Schönberg Erkens liv snart dokumenteres.

– Å...?

– Ja, hvordan jobbet hun, hva tenkte hun, hvor hentet hun inspirasjon, hva slags forhold hadde hun til andre innen faget, hvilken ideologi støttet hun seg til, hvilke ideer var det hun bekjente seg til, hvor sto hun politisk? Hun var en nasjonsbygger av rang. Det er på tide vi nærmer oss mennesket Schönberg Erken. Nå mens det ennå er tid, nå mens det ennå finnes kilder!

DET ER HER I INTERVJUET, at vi gjør et lite sceneskifte og øker takten, ørlite:

– Men hvorfor skal vi være opptatt av kulturarv? Skal vi bakover? Skal vi ikke framover? Er det ikke det vi mennesker er fortvilet over nå, at det ikke er god nok framdrift? Er det ikke det som har satt oss i trøbbel? Er det ikke derfor vi sitter fast, i finanskrisen?

– Det var et svært spørsmål... Det ligger i menneskets natur å søke tilbake. Hvorfor er det viktig å snakke med eldre mennesker når man er på jakt etter fasit på det man sliter med sjøl? Og

når utviklingen går for fort... Samfunnet i dag ligner svært mye samfunnet for hundre år siden, da mennesker ble skiftet ut med maskiner. Det er litt der vi er i dag også; vekst, vekst, vekst – og så kolliderer alt sammen.

– Burde vi tatt vare på Hamar stadion?

– Hamar stadion..., det var der jeg ble kjent med unger fra andre steder i byen. Da jeg var barn, så holdt vi til på Greveløkka, men alle byens barn hadde tilgang til Hamar stadion. Det var der vi traff unger fra Børstad og Ridabu. Jeg tror ikke jeg hadde et så bevisst forhold til de kjente skøytenavnene og de gode resultatene, men Hamar stadion er så mye mer. Det handler om Hamar, det er hva man nå har utradert med et pennestrøk. Det er synd, det at ungene ikke lenger skal ha et felles tilholdssted. Dessuten: når byen nå hele tiden fortettes, så er det viktig at vi tar vare på de grønne lungene.

– Hamar stadion er også historien om Hamar. Ja, vi har jo fått Vikingskipet... Men... I vår levetid kommer vi til å diskutere om vi skal rive Vikingskipet eller ikke, da vedlikehold er for dyrt.

– **ALLE INVITERES VI** hjem til Hamar, men hva blir vi egentlig invitert hjem